

MEREL VAN HALL

Politieke dienstplicht

Waar begint of eindigt de democratie? Niet direct bij de vraag 'Kan het goedkoper?' zult u zeggen. Maar misschien brengt deze vraag ons wel degelijk dichter bij de kern van waar een democratie om draait, namelijk om de betrokkenheid van mensen bij de samenleving. De waarde van vrijwilligers die zich inzetten voor een maatschappelijk belang of de zorg voor een medemens zouden we bijvoorbeeld af kunnen zetten tegen de kosten die een samenleving zou moeten dragen, wanneer mensen niet meer bereid zouden zijn om tijd en energie te steken in een doel dat de samenleving, nabij of ver weg, ten goede komt.

Het is geen goed teken, wanneer mensen vragen gaan stellen bij de kosten van, bijvoorbeeld, parlementsleden, het salaris van een overheidsfunctionaris of de topinkomens en of bonussen van mensen die door de overheid, dus: de samenleving, betaald worden. Hun inzet voor het algemeen belang wordt wel degelijk afgezet tegen het eigen belang, dat op zelfverrijking, in de volksmond 'zakkenvullen', kan gaan lijken, wanneer de opbrengst voor de samenleving niet meer wordt gezien. Een democratisch tekort.

Tegelijkertijd kan de vraag 'Kan het goedkoper?' de vergoedingen van politici of salarissen van ambtenaren zoveel drukken, dat weinigen nog bereid zijn zich in te zetten voor het algemeen belang. Nu al is mijns inziens een zeker kritiekpunt bereikt, waarop verdere bezuinigingen op het overheidsapparaat een bedreiging vormen voor de toekomstige welvaart van de samenleving.

In de hoekjes van onze kranten en tijdschriften weten columnisten vaak de vinger op de zere plek te leggen, maar in uitgaven zoals het Jaarboek van onze vereniging zoeken we de verdieping die ons dichter bij de oplossing van onze vraag poogt te brengen. En in een column hoort dit een prikkelende oplossing te zijn.

Want waar ligt die oplossing? Misschien in een oud idee, dat wij weer eens nieuw leven in zouden moeten blazen, namelijk een maatschappelijke dienstplicht. Wij kunnen mensen in alle vrijheid oproepen voor de politiek; maar wat als aan die oproep nauwelijks nog gehoor wordt gegeven? Als minder dan een procent van de bevolking zich nog dienstbaar wil maken voor de toekomst van onze gemeente, provincie of ons land? Dat lijkt op mensen vrijwillig vragen om belasting te betalen, hetgeen een (al te) kleine groep met liefde zal doen, maar waar de meerderheid zijn schouders bij op zal halen, met desastreuze gevolgen voor de staatshuishouding.

Een plicht biedt de oplossing. Goed, leuk is het niet, maar aan de andere kant weten wij, ambtenaren en politici (de mensen die zich al met overtuiging inzetten voor het versterken van de samenleving), dat het voorwaar ook geen straf hoeft te zijn. Een jaar van je leven geven voor de maatschappij in de pure zin van het woord. Je talenten inzetten voor de samenleving. Dat levert volksvertegenwoordigers op die het dagelijks bestuur intensief kunnen controleren op hetgeen in verkiezingstijd is beloofd zonder zelf voor politiek gewin te hoeven gaan. En het levert een jaarlijkse vernieuwing op van het bestand van volksvertegenwoordigers waardoor niet alleen alle groepen in de samenleving daadwerkelijk vertegenwoordigd zijn, maar de samenstelling van de volksvertegenwoordiging ook regelmatig verandert waardoor nieuw elan en nieuwe politiek een vruchtbare bodem vinden. Uiteraard met de continue ondersteuning, advisering en bijstand van de griffie.

De stelling hierbij is dat door de maatschappelijke dienstplicht, die verder gaat dan het politieke bedrijf zelf, mensen die eerder met scepsis en wantrouwen naar 'de overheid' keken zelf ervaren welke kracht er kan uitgaan van actieve burgers die zich, zonder aan het geldelijk gewin te denken, inzetten voor de samenleving.

Mogelijk kan het zelfs een nieuwe norm zetten, waarbij niet meer de vraag voorop staat: 'Kan het goedkoper?', maar de vraag: 'Wat levert het ons allen op?' En daar ligt naar mijn mening de echte oplossing van de vraag. Een idee om nader uit te werken?!